

Vissavienības politisko zināšanu un zinātņu popularizēšanas biedrības Otrajam kongresam

VISU ZEMJU PROLETARIEŠI, SAVIENOJĒTIES!

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1954. G.

4. APRILĒ

Nr. 14 (481)

Viskrievijas lauku mākslinieciskās pašdarbības skates noslēguma koncerts Maskavā

1. aprīlī PSR Savienības Lielajā teātrī notika Viskrievijas lauku mākslinieciskās pašdarbības skates noslēguma koncerts.

Koncertu ievadīja apvienots 700 dziedātāju koris, kurā bija 14 lauku koku kolektīvi. Svinīgi un vareni izskanēja K. Maslennova dziesma «Paldies partijai», kas cildina Komunistiskās partijas gudrību, PSRS tautu draudzību un laimi. S. Tuljkova dziesma «Ziedi, mūsu zeme» un M. Glinkas «Slavēta, slavēta Krievzeme mana». Kori pavadīja PSR Savienības Lielā teātra simfoniskais orķestris (dirigents — KPFSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks profesors V. Sokolovs).

Lielu atzinību izpelnījās daudzo kolchozu koku dziesmas, kas radīja krievu tautas un citu Krievijas Federācijas tautu dziesmu bagātību.

Sīsnīgi skanēja Ilriks dziesma «Uralu pilādzitis» Sverdlovskas apgabala Nižnesaldas rajona Kaļņina vārdā nosauktā kolchoza kora izpildījumā (dirigents — ciema kluba pārzinis F. Stepanovs). Tas pats koris sniedza jautru muzikālu satiru — «Zaķītis garausītis». Molotova apgabala Boļšaja Sosnovas ciema koris un deju tautu grupa (vadītājs — baļanists M. Karakulovs) izpildīja dziesmu rotālu «Priedies», ko sacerējuši paši kolchoznieki. Aktualas častuškas aizrautīgi dziedāja Voronežas apgabala Sestakovas mašīnu un traktoru stacijas kora dalībnieki (vadītājs — MTS uzskaitvede T. Rjaguzova un kombinieris N. Krivichs). Dziesmu «Dzimtā malīņa», ko sacerējuši kolchoznieki Kružiņins un Kosonozkins, izpildīja Rostovas apgabala Ckalova vārdā nosauktā kolchoza koris (dirigents — kolchoznieks J. Čajavins). Melodisku mūsdienu Kubanā dziesmu — «Kazaks jā no tālām malām» nodziedāja Krasnodaras novada Krimskas rajona Ļepina vārdā nosauktā kolchoza koris (vadītājs — skolotājs A. Klimentko). Tautas dziesmu «Priecājieties, draudzenītes» izpildīja Archangeļskas apgabala Kargopoles rajona Kaļitinskas un Čotenovskas ciema sieviešu koris, ko vadīja kolchoznieces S. Karzina un J. Žimna. Voronežas apgabala Bobrovas kultūras nama koris nodziedāja komponista K. Maslennova «Ziedi, Ukraina», kas cildina krievu un ukraiņu tautu nesatricināmo draudzību (dirigents — A. Serdjukovs). Krievu tautas rotālu dziesmu izteiksmīgi izpildīja Kurskas apgabala Objānas rajona Dolženkovas ciema kolchoznieku koris ciema kluba pārzina I. Rusanova vadībā. Udmurtu komponistu

dziesmas — «Jaunā zeme» un «Brīnumi, brālīs» nodziedāja Udmurtijas APSR Malopurgas rajona kolchoza «Južpurga» koris (kora vadītājs — skolotājs M. Maštakovs).

Augstu muzikālu kultūru parādīja solo dziedātāji. Lielus panākumus guva Maskavas apgabala Noginskā rajona Stalīna vārdā nosauktā kolchoza slaucēja L. Maščotova, izpildot krievu tautas dziesmu «Pie ākas». Džiji izjusti skanēja Lizas un Polinas duets no Čaikovska operas «Piķa dāma», kuru PSR Savienības Lielā teātra simfoniskā orķestra pavadījumā dziedāja A. Frolova un D. Devjatkina — Kaļņingradas apgabala Plejūras rajona mākslinieciskās pašdarbības dalībnieces. Lielus panākumus guva arī solisti — Stavropoles novada Nežlobenskas MTS inženieris V. Serebrjakovs, Burjātu-Mongolijas APSR Kjahtas rajona ciema kluba pārzine — K. Sulunova. Dziesmu «Pļavā», kas cildina kolchoznieku darbu, labi izpildīja Komi APSR lauku pašdarbības dalībnieki A. Istomins un Ch. Artejevs. Meistariski tautas dziesmu «Kad aizēju pie upītes» (dailsvīpniecība) atskaņoja N. Starikovs no Belgorodas apgabala. Sekmīgi humoristisku dziesmiņu «Manas bungas» izpildīja T. Okulova un J. Jurkovs (Molotovas apgabals).

Skatītāji sīsnīgi uzņēma Molotova vārdā nosauktā lauksaimniecības arteļa (Tuvas autonomais apgabals) kolchoznieku M. Dakpaju, kas izpildīja kolchoza aitu gān dziesmu par dzimtā novada skaistumu un bagātību. Asprātīgas častuškas «Par diviem» agronomiem nodziedāja Pleskavas apgabala Pečoru rajona rūpniecības kombināta aditājs J. Lebedeva un Karamiševas rajona kultūras nama instruktore T. Nikolajeva.

Tulas apgabala Bogorodickas rajona kultūras nodaļas vadītājs V. Podrezovs ļējtīgi nolasīja S. Vasiljeva dzejoli «Krievija».

Ar smalku humoru M. Ščeduchins no Penzas apgabala nolasīja V. Majakovska dzejoli «Metallēja Ivana Kozireva stāsts par ievāšanos jaunā dzīvoklī».

Citas apgabala Karimskas rajona Urulgas ciema simfoniskais ansamblis 33 cilvēku sastāvā (vadītājs — skolotājs A. Makavejevs) ar lielu meistarību izpildīja fantāzijas par krievu tēmām. Ansambļa pavadījumā Stalīngradas apgabala Katerņikovskas MTS kombinieris M. Mironovs izpildīja tautas dziesmu «Dzimtene».

Kalugas, Kirovas, Sverdlovskas, Rja-

zaņas, Stalīngradas, Tulas un Ckalovas apgabalu un Mari APSR kolchoznieku un MTS darbinieku apvienotais krievu tautas instrumentu orķestris parādīja augstu meistarību, atskaņojot ukraiņu tautas dziesmu «Kā krāc un bango Dņepra straujā» un A. Andrejeva «Koncertvalsi». Šā orķestra pavadījumā Kalugas apgabala Malojarslavcas rajona skolotāja G. Gromadskā ļējtīgi nodziedāja krievu tautas dziesmu «Kam tik cieši raugies uz ceļu».

Koncertā bija redzamas temperamentīgas dejas un rotājas. Kaļņinas apgabala Kašinas rajona kultūras nama deju kolektīva dalībnieki viņu pašu sacerētajā dejā «Linīgi» atveidoja kolchoznieku līkopju darbu. Astrachānas apgabala Ikrjanojes, Zjelenginskas un Krasnī Jaras kultūras namu apvienotais deju kolektīvs izpildīja krievu kadriju. «Uralu kazu deju» izpildīja Sverdlovskas apgabala deju tautu kolektīvs — Visimas rajona kultūras nama deju kolektīvs un Timirjazeva vārdā nosauktā lauksaimniecības arteļa kolchoznieki. Lielus panākumus guva Maskavas apgabala deju tautas dejas.

Kubāņas un Donas kolchoznieki parādīja straujās kazaku dejas. Dagestānas APSR Buinakskas rajona, Baškīrijas APSR Učalu un Dauvļekānovas rajonu deju tautu kolektīvi un Burjātu-Mongolijas APSR Zakamenskā aimaka dziesmu un deju ansamblis sekmi izpildīja tautas dejas.

Noslēgumā visi koncerta dalībnieki — 1500 cilvēki — lielā paciātībā atskaņoja V. Muradeli «Padomju patriotu maršu».

Viskrievijas lauku mākslinieciskās pašdarbības skates noslēguma koncerts guva lielus panākumus. Tas spilgti apliecināja socialistisko lauku kultūras uzplaukumu, tautas daiļrades bagātību.

Skates mākslinieciskie vadītāji bija KPFSR Nopelniem bagātie mākslas darbinieki I. M. Tumanovs, V. G. Sokolovs, V. F. Rindins, T. A. Ustinova, PSRS Tautas skatuves māksliniece V. V. Barsova.

Koncertā bija klāt biedri G. M. Maļenkovs, V. M. Molotovs, N. S. Čruščovs, K. J. Vorosilovs, N. A. Bulgaņins, L. M. Kaganovičs, N. M. Sverpiķis, N. N. Sataļins, A. N. Kosigins, V. A. Maļiševs, KPFSR Ministru Padomes Priekšsēdētājs A. M. Puzanovs, PSRS un KPFSR ministri, Maskavas pilsētas partijas un padomju aktīvs, uzņēmumu pārstāvji, zinātnes, literatūras un mākslas darbinieki.

(TASS)

INTELIĞENCE — KULTURAS NESEJA LAUKOS

Viņānu vēlēšanu apgabala vēlētaji par PSRS Augstākās Padomes deputāti vienprātīgi ievēlēja Dravnieku septiņgadīgās skolas mācību daļas vadītāju Konstanci Upenieci.

Ar ko tad jaunā skolotāja izpelnījies tādu uzticību?

Viņa ir laba skolotāja, mil savus audzēkus, prasmiģi vada skolas pedagoģisko darbu. Bet tas nav viss. Tautas uzticību Konstance Upeniece izpelnījies ar to, ka viņa ir ne viena priekšzīmīga skolotāja, bet arī aktīva sabiedriskā darbiniece, kuras interešu loks sniedzas tālu aiz savas skolas sienām. Viņa ir propagandiste politisko mācību pulciņā, rīko pārrunas ar kolchozniekiem, izskaidro viņiem jaunākos politiskos notikumus, partijas un valdības lēmumus par pašākumiem lauksaimniecības attīstībā. Kad kolchoza dramatiskais kolektīvs izcīnīja mākslinieciskās pašdarbības skates pirmo vietu, tad vislielākais nopelns te bija režisorai Konstancei Upeniecei.

Konstance Upeniece nav nekāds izņēmums. Mūsu laukos ir simtiem un tūkstošiem skolotāju, agronomu, ārstu, mehanizatoru, mešsaimniecību darbinieku un citu inteliģentu, kas līdztekus tiešajam darbam ar prieku uzņemas un veic dažādus sabiedriskus pienākumus.

Pagājušā gada decembrī un šā gada februārī republikas rajonos notika lauksaimniecības filmu festivāls. Valmieras rajons bija viens no tiem, kur šis festivāls izdevās vislabāk. Liela loma šai panākumā bija tam, ka festivālā aktīvi piedalījās vietējā inteliģence. Agronomi bb. Roberts, Hofmanis, Vārpa, Melbārdis, Krastiņa un citi pirms kinoseansiem nolasīja lekcijas vai sarīkoja pārrunas par padomju lauksaimniecības zinātnes jaunākajiem sasniegumiem, propagandēja pirmrindnieku pieredzi. Tas lielā mērā cēla kolchoznieku interesi par festivalu, kinoseansi, allaž bija ļoti apmeklēti. Bet, piemēram, Kārsavas rajonā festivāls cēla neveiksmi. Un viens no svarīgākajiem neveiksmes cēloņiem bija tas, ka pirms kinoseansiem nenotika ne lekcijas, ne pārrunas.

Lauki tagad ir visas padomju sabiedrības uzmanības centrā. Komunistiskā partija un padomju valdība mobilizē tautas spēkus uz to, lai paātrinātu lauksaimniecības attīstību, jo lauksaimniecības produktivitātes kāpināšana ir pirmais priekšnoteikums visas tautas materiālās labklājības straujai celšanai. Ar cildenu patriotisku sajūsmu padomju zemniecība stājusies pie partijas Centrālās Komitejas septembra un marta Plenumu lēmumu izpildes.

Visas tautas kopīgo pūliņu rezultātā šie lēmumi tiks izpildīti paredzētajos termiņos un apmēros. Tas nozīmē ne tikai to, ka mūsu kolchozi un padomju saimniecības dos vairāk labības un kartupeļu, līnu un cukurbiešu, gaļas un piena. Līdztekus ekonomiskajam progresam celsies arī lauku ļaužu apziņas līmenis, paplašināsies viņu kultūras interešu loks, lielāks un daudzveidīgāks kļūs viņu garīgās vajadzības. Abi šie procesi ir nesaraujami viens ar otru saistīti, viens otru savstarpēji ietekmē. Ekonomiskie panākumi veicina kultūras līmeņa celšanos. No otras puses, jo augstāks ir lauku ledzīvotāju kultūras līmenis, jo veiksmīgāks kļūst viņu darbs druvās un fermās. Tādēļ kultūras darbs laukos tagad ieguvis pirmšķirīgu valstisku nozīmi. Līdz ar to neizmērojami pieaugusi lauku inteliģences loma.

Pagājušā gada novembrī notika Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās Komitejas plenums, kurā apsprieda kultūras un izglītības darba stāvokli uz laukiem un izstrādāja konkrētus pasākumus šā darba uzlabošanai. Plenumā tika norādīts, piemēram, uz lekciju propagandas ārkārtīgi svarīgo nozīmi. Kaut arī lauku ledzīvotājiem nolasīto lekciju skaits nemītīgi aug, stāvoklis šai ziņā vēl joprojām nevar uzskatīt par apmierinošu. Kolchoznieki, lauksaimniecības mehanizatori, padomju saimniecību strādnieki grib klausīties arvien vairāk un arvien labākas lekcijas par agrrotehnikas un zootehnikas jautājumiem, par lauksaimniecības pirmrindnieku pieredzi, par jaunākajām atziņām dabas zinātnē, par starptautisko stāvokli, par padomju kultūru un mākslu. Bez lauku inteliģences līdzdalības šis prasības apmierināt nav iespējams.

Nav nemaz jāpierāda, cik liela nozīme lauku ļaužu apziņas līmeņa celšanā ir mākslinieciskajai pašdarbībai. Arī šeit lauku inteliģencei ir plašs darba lauks. Bet ir pie mums arī tādi skolotāji (pat dziedāšanas skolotāji), kas atsakās palīdzēt korim, lai gan attiecīgajā ciemā vai kolchozā cīta dirigenta nav un koris dirigenta trūkuma dēļ draud izjukt. Ir pie mums tādi agronomi, skolotāji un ārsti, kas domā, ka mākslinieciskā pašdarbība ir niekošanās un tukša laika nosīšana, lai gan tieši ar savu personīgo piemēru viņiem vajadzēja iesaistīt mākslinieciskajā pašdarbībā plašas kolchoznieku masas, modināt lauku ļaudis interesi par mākslu. Lauku bibliotēkās gādās, ka lasītāju konferences, pārrunas par jaunākajiem padomju literatūras sasniegumiem noris neinteresanti, zemā idejiskā līmenī, bet vietējās skolas literatūras skolotājs šajos pasākumos nepiedalās; tā neesot viņa darīšana. Daudzos kolchozos nīkulo fiziskās kultūras kolektīvi, jo trūkst cilvēka, kas prastu lauku jauniešus ieinteresēt sporta nodarbībās, viņus pamācīt un iejūsmināt. To visu ļoti ļoti varētu izdarīt vingrošanas skolotājs, agronoms vai ārsts. Bet viņi to neuzskata par savu pienākumu.

Protams, šie pasīvie ļaudis mūsu lauku inteliģences vidū ir mazākumā. Vairums skolotāju, agronomu, ārstu izjūt atbildību par visu, kas notiek viņu ciemā, viņu rajonā. Tāpēc augsta ir autoritāte un cieņa, ko viņi iemantojuši lauku ļaužu vidū.

Lieli ir mūsu inteliģences nopelni lauku ledzīvotāju kultūras līmeņa celšanā. Taču jaunie partijas izvirzītie uzdevumi, pie kuru veikšanas stājusies mūsu zemniecība, neļauj samierināties ar sasniegto. Vēl vairāk nekā līdz šim lauku inteliģencei jāšķūst par aktīvu kultūras nesēju laukos.

Pēc kārtējā cenu pazeminājuma ievērojami augusi rosība pārtikas un rūpniecības preču veikalos. Attēla. pirmā 1. Rīgas tirdzniecības uzņēmuma teicamas apkalpes veikalā Nr. 34. M. Treizona uzp.

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija DEKRETS

Par Latvijas PSR goda nosaukumu piešķiršanu Latvijas PSR Valsts operas un baleta teatra māksliniekiem un vadošajiem darbiniekiem

Sakarā ar Latvijas PSR Valsts operas un baleta teatra trīsdesmit piecu gadu pastāvēšanu un atzīmējot nopelnus padomju operas mākslas attīstībā, piešķir Latvijas PSR Valsts operas un baleta teatra darbiniekiem goda nosaukumus:

LATVIJAS PSR TAUTAS SKATUVES MAKSĻNIEKS

1. Aleksandram Michaila d. Daškovam — operas solistam.
2. Arturam Friča d. Frinbergam — operas solistam.
3. Veral Ivanu m. Krampel-Teitelbaumai — operas solistei.
4. Annai Ernesta m. Ludinai-Pablanei — operas solistei.
5. Annai Augustu m. Friedei-Freimanei — baleta solistei.
6. Aleksandram Kārļa d. Vilmanim — operas solistam.

LATVIJAS PSR TAUTAS MAKSĻNIEKS

Arturam Jāņa d. Lapiņam — teatra galvenajam māksliniekam.

LATVIJAS PSR NOPELNIEM BAGĀTAIS MAKSĻAS DARBINIEKS

1. Aleksandram Fromgolda d. Aboliņam — teatra direktoram.
2. Leonīdam Feodora d. Hudoļevam — teatra galvenajam diriģentam.
3. Kārlim Jāņa d. Miežim — teatra māksliniekam.
4. Edgaram Alfreda d. Vārdaunim — teatra māksliniekam.

LATVIJAS PSR NOPELNIEM BAGĀTAIS SKATUVES MAKSĻNIEKS

1. Veral Pētera m. Davidonai — operas solistei.
2. Pēterim Pētera d. Grāvelim — operas solistam.
3. Zermeniņam Leopolda m. Heineli-Vagnerai — operas solistei.
4. Vilhelmam Ludviga d. Kumbergam — orķestra māksliniekam.
5. Janīnai Dimitrija m. Pankratel-Lukštraupai — baleta solistei.
6. Jāzepam Antona d. Petrovskim — operas solistam.
7. Edgaram Jāņa d. Plukšam — operas solistam.
8. Arnoldam Jāņa d. Skaram — operas solistam.
9. Vjačeslavam Ivana d. Sirokovam — operas solistam.
10. Veltai Eina m. Vilciņai-Ozolīnai — baleta solistei.

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētājs K. OZOLIŅŠ
Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Sekretārs K. GAILIS

Rīga,
1954. gada 29. martā.

Staļina premiju komitejā mākslas un literatūras laukā

31. martā uz plenarsēdi sanāca Staļina premiju komiteja mākslas un literatūras laukā. Plenums, ko vadīja komitejas priekšsēdētāja vietnieks A. Popovs, noklausījās un apsprieda

T. Chrenņikova referātu par darbiem, kas ieteikti Staļina premiju iegūšanai muzikā un koncertu izpildīšanā, kā arī noklausījās vairākus izvirzītos darbus.

Operas un baleta teatra darba jautājumi

N. GRINFELDS

Operas māksla kā muzikas mākslas augstākā forma, kuras rīcībā ir visspēcīgākie emocionālās iedarbības līdzekļi, ieguvusi dziļu mīlestību padomju ļaudīs, kļuvusi par varenu sviru tautas kultūras līmeņa celšanā un komunistiskajai audzināšanai.

Operas teatrim ir spilgti izteikts sintētisks raksturs, kura pamatā ir aktieris dziedātājs. Šāda teatra rīcībā ir visbagātākā muzikālās mākslas izteiksmes līdzekļi — dziedāšana, simfoniskais orķestris, koris, kā arī daudzi teatra mākslas elementi (izņemot cilvēka runas intonācijas un dažus skatuviskās darbības un fiziskās kustības momentus, kas traucē vokālo sniegumu). Mīnētās īpašības atļauj šim mākslas veidam ar milzīgu vispārīguma spēku un emocionālo kāpinājumu mākslinieciskajos tēlos iemiesotās domas un jūtas novadīt līdz visplašākajām tautas masām. Operas demokratisms ir pamatā paaugstinātāi uzmanībai, ko tai veltī padomju tauta, Komunistiskā partija un valdība. Visumā demokratisma savā sabiedriskajā iedarbībā, operas māksla reizē ar to ir ļoti sarežģīta izteiksmes līdzekļu ziņā. Radošajā kolektīvā jāiesaista augsti kvalificēti specialisti gandrīz no visām muzikas un daļēji arī citām mākslas nozarēm. Tāpēc tauta pareizi skatās uz operas teatru kā uz mākslinieciskās kultūras augstāko izpausmi, tās kvintesenci. Ar milzīgu cieņu un mīlestību mūsu Dzimtenes darbaļaudis uzņem operas māksliniekus un, savukārt, nepildot viņiem trūkumus kā profesionālajā meistarībā, tā arī daļrādes idejiskajā saturā.

Tas viss attiecas arī uz Latvijas PSR Operas un baleta teatru, kas 35 gadu pastāvēšanas laikā nostālgājis garu attīstības ceļu, uzkrājis lielu pieredzi, saistītu ar pasaulē visprogresīvākās realistiskās krievu operas mākslas labākajām tradīcijām. Savas attīstības augstāko stadiju latviešu operas teatris sasniedzis padomju iekārtas apstākļos, kad tas nostājas uz socialistiskā realisma ceļa, kļūva tuvs tautai. Augstu no-

vērtējumu — Staļina premiju — izpelnījās 1949. gadā M. Musorgska operas «Boriss Godunovs» un 1950. gadā A. Skultes baleta «Brīvības sakta» uzvedumi. Skatītāji atzinīgi novērtējuši tādu meistardarbus kā M. Gļinikas operas «Ivans Susapins», A. Liepiņa baleta «Laima», S. Prokofjeva baleta «Romeo un Džuljeta», A. Kalniņa operas «Baņuta» uzvedumus. Radošu drosmi, kas gan nav vainagojusies ar pilnīgu panākumu, teatris uzrādīja N. Rimska-Korsakova leģendārās operas «Teiksmas par pilsetu Kitežu» jaunās interpretācijas mēģinājumā. Skatītājs pateicīgs teatrim par padomju operu uzvedumiem, no kuriem labus panākumus guva D. Kabalevska opera «Tarasa dzimta», kas uzvesta pirmo reizi nacionālās republikas valodā. Bija svaigi, veiksmīgi momenti arī Dž. Verdi «Otello», B. Smetanas «Pārdošana ligava» un vēl daudzu citu operu uzvedumos.

Šie apstākļi nosaka Operas un baleta teatra augsto autoritāti, viņa vadošo nozīmi republikas muzikas kultūras dzīvē. Teatra izcilais stāvoklis nosaka arī augstās prasības, kādas tam uzstāda tauta un kas arvien vairāk pieaug mūsu dienās, kad rit spraigs komunistiskās sabiedrības jauncelms darbs. Kultūras un mākslas vērtību pārpilnības radīšana, lai apmierinātu padomju tautas arvien pieaugošās garīgās prasības, izvirzīta par ideoloģiskās frontes cīņtāju kaujiniecisko uzdevumu. Šajā svarīgajā darbā, kas nesaraugami saistīts ar padomju ļaužu komunistisko audzināšanu, pagātnes atlieku izskaušanu, komunistiskās etikas un morāles augsto normu iesakņošanu, savs liels un nopietns ieguldījums ir jāienes arī operas un baleta mākslai. Muzikas teatra darbu, viņa augšanas perspektīvas mēs varam novērtēt, tikai izejot no šīm augstajām prasībām. Operas un baleta teatrim augstā izpildījuma līmeni jāienes tautā vislabākās klasiskās muzikas mantojuma darbi, atklājot viņos iemiesoto dziļo saturu, kas vienmēr sa-

Latvijas Padomju komponistu savienībā

Komponistu savienībā pēdējā laikā apspriesti divi jauni skandāri — Jāņa Keiņa klavieru koncerts, veltīts jaunatnei, un Valentina Utkina «8 latvju dainas» klavierēm.

Referents Pēteris Pečerskis atzina, ka komponists Jānis Keiņš pēdējos gados ļoti progresējis. Savā muzikālajā valodā viņš atbrīvojis no improvizatoriskiem papējiem, kas bija raksturīgi komponista agrākajai daļrādē, tai pašā laikā saglabājis savu īpatnējo māksliniecisko seju. Klavieru koncerts uzrakstīts klasiskā trīsdalīgā formā, ļoti pianistiski. Sevišķi atzinīgi referents novērtēja koncerta otro daļu.

Pārrunās piedalījās P. Smilga, L. Vigners, L. Garuta, J. Medinš, H. Brauns u. c., atzīmējot, ka Keiņa klavieru koncerts ir nozīmīgs ieguvums latviešu muzikas literatūrā. Nacionālās intonācijas viļņi cauri visam koncertam.

Par Valentina Utkina «8 latvju dainām» arī referēja P. Pečerskis. Viņš atzīmēja, ka darbs ir talantīgi uzrakstīts; savdabīgs, ar latviskām intonācijām. Īpaši spilgti muzikālie tēli pirmajās četrās dainās. Līdzīgas domas izskanēja arī debatēs, kurās piedalījās H. Brauns, M. Zariņš, J. Medinš, N. Grinfelds u. c. Domstarpības izsauca jautājums, vai nosaukums «dainas» atbilst skandāra saturam.

Latvijas Padomju mākslinieku savienībā

Latvijas Padomju mākslinieku savienības lietiskās mākslas sekcijas sēdē M. Melnalksne nolasīja referātu par keramiku. Bija noorganizēta neliela keramikas trauku izstāde. Tika atzīmēts, ka keramikas trauki ieņem lielu vietu plaša patēriņa preču sortimentā. Lietiskās mākslas meistariem jārada jauni paraugi. Pārrunās piedalījās G. Kruglovs, Ch. Risins, E. Rubene, J. Baga u. c.

A. Eglijs ziņoja par Maskavā notikušo PSRS Padomju mākslinieku savienības Organizācijas komitejas XIV plenumu, kurš starp citu nopietnu vērtību veltīja lietiskās mākslas attīstības jautājumiem.

Dzīvot kļuvis vēl labāk, vēl priecīgāk

Nu jau septīto pavasari no vietas kā gaidīti svētki pienāk diena ar ziņu par jaunā cenu pazeminājumu pārtikas un rūpniecības precēm. Un kaut arī tā nav atzīmēta nevienā kalendārā, pārliecība, ka cenu pazeminājums būs, mūsu apziņā nostiprinājusies pavisam noteikti, it kā tas cītādi jau nemaz nevarētu notikt. Un, lūk, jūs ieslēdzat 31. marta vakarā radiouzdeviņu. Atskan tik daudzkārt dzirdētais Maskavas raidītāja signāls. Vēl diktors klusē. Bet, lūk, pat radiosignāls šoreiz skan īpaši svinīgi un priecīgi. Jūs jūtaties tā, it kā istabā būtu ienācis tuvs draugs, kurš daudzsoļi uzsmaida un kura seja lasāms, ka viņš jums tūlīt tūlīt pateiks kādu labu vēsti.

Miljoni padomju ļaužu, dzirdot diktora vārdus, domā vienu un to pašu: esam kļuvuši atkal bagātāki, dzīvot kļuvis vēl labāk!

Ikviena padomju cilvēka personīgā budžetā šis PSRS Ministru Padomes un PSKP CK lēmums par cenu jaunu pazeminājumu izdara savus labojumus, prasot ikdienas vajadzībām mazākus izdevumus.

Liela rosiņa valda visos veikalos. Daudzas ģimenes tagad pirms paredzētā termiņa izdara dažu labu lietu iepirkumu, kuram nauda krāta varbūt jau ilgāku laiku. Tur redzi pa ielu atņemam jaunu pāri, kuri iegādājušies metāla gultu savam pirmdzimtajam. Gultņa šodien lētāka par 15 procentiem. Ne viena vien mājsaimniece šīs dienas būs varējusi iegādāties sev neatveramu palīgu — veļas mazgājamo mašīnu vai putekļu sūcēju, kuram tāpat ilgāku laiku krāta nauda un tagad pēkšņi izrādās, ka ietaupījuma jau pietiek. Dažam no iekrātās summas būs šodien palicis pāri vēl citam iepirkumam, kas ģimenes budžetā pašlaik nebija paredzēts.

Augusti darbaļaužu pirktspēja. Un ne tikai tas!

Ar citām prasībām šodien jau padomju cilvēks izvēlas sev vajadzīgo priekšmetu. Daļa laba pircēja tagad atbilstīgi pārdevēja pasniegto Rīgas «Kosmosa» vai «Auroras» ražoto kaprona zeķu pāri tādēļ, ka neapmierina to kvalitāte. Vēl pirms mēneša varbūt tā patī mēģene daudz neieilīst un pametu otrās šķiras zeķes, tikai tādēļ, ka

tās krietni lētākas. Šodien pirmās šķiras kaprona zeķes maksā tik, cik pirms pazeminājuma otrās šķiras. Nē, kapronzeķu cenas pazeminājums par 25 procentiem nav tikai ietaupījums šo zeķu valkātajam! Tas liks šo zeķu ražotājiem daudz daudz vairāk domāt par savu ražojumu kvalitātes tālāku uzlabošanu.

Par to pašu b

Latvijas Padomju rakstnieku savienības trešo kongresu sagaidot

JANIS NIEDRE

PARUNĀSIM PAR POZITIVO VARONI

Socialistiskā realisma literatūra padomju zemē ir visai tautai radniecīga un tuva lieta, tās gaitām vērīgi seko daudz tūkstoši, pat mīļonu lasītāju visās mūsu plašās Dzimtenes malās, un katram jaunam sasniegumam jebkurā nacionālajā literatūrā ir tāds pats dziļš atbalsojums kā darba cilvēku uzvarām rūpniecībā un lauksaimniecībā. Ja 1934. gadā, apsvērkams partijas Centrālās Komitejas un padomju valdības vārdā pirmo Vissavienības rakstnieku kongresu, A. Zdanovs pasvītroja, ka „... Kongresu noorganizēja ne tikvien literāti, bet kopā ar tiem to sariņķoja visa zeme”, tad šobrīd gandrīz visa zeme piedalās jau arī daļdarbu sagatavošanā publicēšanai, lugu insecnešanā, rakstnieku savienību plenumu sagatavošanā un citu literatūras dzīves notikumu risināšanā. Lolodami padomju literatūru kā visas tautas lietu, socialisma zemes laudis arī cenšas palīdzēt rakstniekiem viņu tiešajā darbā: nāk ar ierosinājumiem, ieteikumiem, palīdz pilnīgāk un daudzpusīgāk iepazīt dzīvi, mudina kareiviskāk ietjaukties tajā, sekmēt dzīves veidošanos uz augšu. Vēsturisko partijas XIX kongresa un Centrālās Komitejas pagājušā gada septembra un šā gada marta Plenumu lēmumu gaismā padomju zemes laudis atgādina rakstniekiem radīt darbus, kas palīdzētu veikt lielos uzdevumus un — pelnīti kritizē gausumu, ar kādu rakstnieki stājas pie aktuālo sabiedrības jautājumu risināšanas. Padomju laudis alkst lasīt tādus daļdarbus dzejā, prozā un citos žanros, kas spilgtos pozitīvos tēlos ietisvānātū viņus uz tālākām cīņām un uzvarām, mācītu pārvarēt grūtības, palīdzētu atbrīvoties no kapitalistiskās sabiedrības nogūlšņu paliekām cilvēku apziņā. Prasdami atmaskojošus, asi izemīkus satīriskus tēlus, lasītāji jo sevišķi vēlas redzēt arī spilgtos pozitīvus varoņus, raksturus, kas iemīso cīņu par mūsu ceļvedes un sirdsapziņas, Komunistiskās partijas pasaulvēsturisko ideju uzvaru.

Latviešu padomju literatūra tieši pēdējos gados guvusi ievērojamus panākumus. Īpaši augstu vērtējumu ir guvusi mūsu proza ar tās lielākā meis-

tarā Andreja Upīša, kā arī Viļa Lāča un Annas Sakses darbiem. Atzīstami panākumi ir arī mūsu dzejniekiem, kurus pārstāv Jānis Sudrabkalns, un dramaturgiem ar Arvīdu Grīguļi priekšgalā. Padomju literatūras pārskatos bieži piemin mūsu jaunākās audzes rakstnieku Z. Grīvu un citus. Pēdējos gados latviešu padomju literatūrā droši ienākuši jauni daudzsofisti talanti, kuru vārda mākslinieka balss tāpat nav palikusi nemanīta: Evalds Vilks, Andris Vējāns un citi.

Un tomēr Partijas lēmumu skatījumā, apstākļos, kad visa Padomju Latvijas tauta pošas savas literatūras lielajā dienā — Rakstnieku savienības kongresam, dzirdam spēcīgi atskanami lasītāju un Partijas preses balsi: latviešu padomju literatūrā padomju cilvēki, komunistiskās rītdienas cēlāji, dažkārt parādās pelēki, bāli. Bieži vien tie ir vairāk laikmeta rūpori, deklarētāji, schemas, nevis dzīvi cilvēki. Ja negatīvie tēli mūsu rakstnieku darbos, kā individualizēti raksturi pamatos atsegti pilnasinīgi, tad pozitīvie — dažkārt atgādina sirdzējus, attiecīgi nogrimētus un tērptus manekenus ar autora etiķeti: «padomju darbinieks», «komjaunatnes organizators», «partijas biedrs». Vairākos pēdējā gadā publicētajos prozas darbos, kā V. Klivera stāstā «Malva nemeklē zvaigznes», I. Lēmana grāmatā «Pa dzīves ceļiem», V. Bērces romānā «Mēs — darba rūķi...» un vēl dažu citu autoru darbos lasītāji un kritika saskatījuši schematiskus, deklarativus pozitīvus tēlus. Un tas ir gluži dibināti. Bālasinīgi pozitīvie tēli sastopami pat spējīgāko jauno autoru darbos. Piemēram, jauno prozaiku Z. Skujņa, Dz. Rinkules, I. Lubēja, L. Brīdaka un citu stāstos pozitīvie raksturi neizrauj lasītāju, neņemanto ne tuvu tādas viņa simpātijas kā negatīvie tēli. Z. Skujņš prot lieliski notēlot dažādus Hermanišus, Alfonsiņus, nelaimīgās piektdienas tekuļus, bet komjaunieši viņa «Ceļos un krustceļos» ir neinteresanti. Arī pieredzējušiem vārda mākslas meistariem pozitīvā varoņa parādīšana nav bijusi sevišķi veiksmīga. Arvīda Grīguļa komēdijā «Profesors iekārtojas» poziti-

vie personāži — Brigita un Pēteris nav mākslinieciski pilnvērtīgi.

Domāju, neveiksme vai kļūme ar pozitīvo tēlu mūsu šāsdienas literatūrā nav saistāma tikai ar autora «vājo dzīves pazišanu», ar nepilnīgi savāktajiem anketas datiem, skopo portretu, vāji izziņēto vīdi un ar vājo «meisterību», kā visbiežāk dzird izsakāties. Skiet, pozitīvā tēla izveidošanas veiksmē vai neveiksme sakņojas vēl citur. Manuprāt, tai piemīt īpaša literatūras problēmas raksturs.

Tiekoties ar rakstniekiem un lasītāju konferencēs, apspriežot atsevišķus darbus, mūsu lasītāji bieži izsakās, ka rakstnieki dažkārt veido pozitīvus tēlus pārteku sausi, akadēmiski, stāsta par viņiem bez īstas jūsmas, siltuma, it kā baidīdamies, lai pozitīvais varonis ar rakstnieka partejisku ietjaukšanos nezaudētu ko nebūt no sava «objektīvā patiesīguma». Sak, ja jau mans varonis ir pozitīvs, tad jārunā par viņu iespējami mierīgāk, pat pārskata un atskaites sapulču ziņojumu stilā. Pret negatīvo parādību nesējiem viņš, turpretī, leņem karotāja stāju, uzbrūk tam ar visu sava talanta spēku: ironizē, smīn, zobojos un nīst, runā skaidri izprotamā intonācijā. Tādējādi, pozitīvais varonis, salīdzinot ar negatīvo, ir atstāts pabērna lomā. Viņš eksistē, darbojas, bet viņam autors nav devis cilvēcīgu siltumu, cilvēcīgas jūtas. Saprotams, ar to nav sacīts, ka pozitīvais varonis, pozitīvie tēli būtu jāizskaidstina vai jāuzspodrina, ka tas noticis dažos darbos ir latviešu, ir krievu un citu padomju tautu prozā.

Iepriekšējā «Literatūras un Mākslas» numurā, recenzējams V. Bērces romānu «Mēs — darba rūķi...», Jānis Grants, manuprāt, izteicis vērtīgu piezīmi par galvenā varoņa Dumpja tēlu: «... šķiet, traucē tas, ka rakstnieks neņem pret viņu nostāju, laudams to iztulkot katram pēc sava prāta». Jā, tā tas ir. Rakstnieks to isti nerekomendē lasītājam un pats nepalīdz šim varonim cīnīties ar saviem trūkumiem, karot ar dzīves grūtībām, lai tās pārvarētu un ar to iededzinātu arī lasītā-

ju uz savu trūkumu un grūtību pārvarēšanu. Tai pašā V. Bērces romānā ir cits pozitīvais tēls — Vilma Liepiņa, fabrikas jaunie, padomju darbiniece. Tās gaitas un nedienas autors notēlo ar dziļu simpatiju, un Vilma kļūst lasītājam tuva jau no pirmās sastapšanās.

Ļoti ierosinošs šā jautājuma analīze ir Andreja Upīša lielais romāns — epopeja «Plaša mākonos». Nebūs pārspīlēts, ja sacīsim, ka latviešu padomju literatūrā neatradīsim otras tādas grāmatas, kurā darba tautas ienaidnieki notēloti ar tādu dzelošu sarkasmu, ar virmojošu naidu, ar kādu Tautas rakstnieks parādījis latviešu nacionālistisko buržuāziju, Rīgas latviešu biedrības dižvīrus un dažādus stīpilsopus. Un tomēr lasītāju atzrauj tieši pozitīvie raksturi — Ošu Anna, Kalvīcu Andrs, Eduards Veldenbaums, Viktors Ostrovskis, Pungas Veronika un citi. Dziļi savilgots lasītājs seko viņu gaitām, dzīvo līdzīgu vīdu domām un sapņiem, atkal un atkal atgriežas pie tiem, kaut arī romāns jau sen izlasīts. Un tas tāpēc, ka Andrejs Upīts šai darbā, notēlodams pozitīvus varoņus, pieiet tiem partejiski, kā cilvēces nākamības izkarotājiem. Viņš mīl tos, liek lasītājam pārdzīvot viņu kļūmes, neveiksmes, ar milu pavada tos viņu gaitās, lai arī cik skarbas vai ikdienišķas tās būtu. Notēlodams Ošu Annas, šīs cildenās proletarietes, nabadzīgo dzīvi Pārdaugavā, Andrejs Upīts viņu parāda ar lielu dvēseles siltumu. Par viņas le dzīvi rakstnieks runā dvēselīg drauga balsi: virtuvīte, skapītis, katliņš, it kā apņem viņu ar savas draudzības elpu. Lasītājs mana, ka autors mīl savu varoni ar lielu cilvēcīgu mīlu. Autors prot izteikt šo mīlu pat vismazākajos sīkumos, atsedz šīs mīlas avotus. To pašu varam sacīt arī par Viļa Lāča darbu pozitīvajiem tēliem, piemēram, Oskaru Kļavu, kas pašreiz Padomju Savienībā ir viens no visiemīļotākajiem padomju lasītāja varoņiem.

Vēlreiz pasvītroju: lai panāktu spilgtu pozitīvā rakstura notēlojumu, autoram vienmēr nepieciešama vispusīga un

dziļa dzīves pazišana, vajadzīga lemapa uztvert galveno mūsu dzīves notikumu ķēdē, vajadzīga augsta amata mākas kultura, laba klasiskās, krievu padomju un citu padomju tautu literatūras pazišana, vajadzīga asa vadoša doma un — visādā ziņā — savs mākslinieka rokraksts. Bet ne tikai tas vien.

Pēdējos gados latviešu padomju literatūras kritiķi ir izskanējuši bargi vārdi pret romantismu, arī pret revolucionāro romantismu. Daži kritiķi (K. Krauliņš) revolucionārā romantisma pieminēšanu sakarā ar socialistisko realismu uzliūko pat par kaut ko pilnīgi nepieņemamu. Domājot par šo svarīgo jautājumu, kas atstāts neizdiskutēts, vēlēiz gribas atgriezties pie A. Zdanova runas pirmajā Padomju rakstnieku kongresā: «Mūsu literatūrai, — sacīja A. Zdanovs, — kas ar abām kājām stāv uz cietas materialistiskās pamatnes, nevar būt sveša romantika, bet jauna tipa romantika, revolucionārā romantika. Mēs sakām, ka padomju daļliteratūras un literatūras kritikas pamatmetode ir socialistiskais realisms, bet tas prasa, lai revolucionārais romantisms ietietu literarajā daļradē kā sastāvdaļa, jo visa mūsu partijas dzīve, visa strādnieku šķiras dzīve un tās cīņa aptver pašus skarbus un skaidrās praktiskās darbības saskapotību ar vislielāko heroismu un grandiozām perspektīvām». Manuprāt, kongresa gatavošanas dienās, laikā, kad rakstnieki savās radošajās darba sekcijās un tiekoties ar lasītājiem lūko atsegt un noskaidrot ir mūsu darba sekmējošo, ir kavejošo, runājot par pozitīvā varoņa notēlošanu, vajadzētu paturēt prātā šos A. Zdanova vārdus. Domāju, lai attēlotu pilnasinīgu pozitīvo varoni, ir vajadzīgs arī revolucionārais romantisms, kas neatzved prom no realās dzīves, nenoved pie tās izskaistinajuma. Tā radīsies varonis, kuru pavadis rakstnieka sirds degsme, kurš būs pilnasinīgs tēls (ar visām cilvēka rakstura nepilnībām un cildenumu). Viņš tiešām varēs kļūt par varoni, kas, izsakoties G. Maļenkova vārdiem, «būtu atdarināšanas cienīgs paraugs ļaudim».

Turpinājums no 2. lapa pusē

Nedrīkst aizmirst, ka Latvijas PSR Operas un baleta teātri iztrūkst ne mazāk kā 14 krievu autoru un ne mazāk kā 14 Rietumu klasiku operu un baletu, kam ir pirmšķirīga mākslinieciskā vērtība, izcila vieta pasaules muzikālā teātra vēsturē. Mūsu skatītājam līdz šim paliek nezināmi tādi darbi kā G

Rīgas jaunceltnes

Kolchoznieku nama celtniecībā vienā būvbrigādē strādā pieci vecas celtnieku ģimenes locekļi. Attēlā (no kreisās): Grigorijis Saveljjevs, Tarass Saveljjevs, Pēteris Saveljjevs, Anfilachijs Saveljjevs un Anna Saveljjeva. M. Treizona uzp.

Padomju Latvijas galvaspilsētā aizvien vairāk izvērsas celtniecības darbi. Sarunā ar mūsu līdzstrādnieku Rīgas pilsētas galvenais arhitekts N. Rendels par to pastāstīja:

— Nekad vēl Rīgā nav redzēta tik plaša vērtēna celtniecība. Arvien augstāk pāri pilsētai slejas Kolchoznieku nama staltā jaunceltnē. Otrā pilsētas malā straujā tempā norit Rīgas termiskās elektrocentrāles būvdarbi. Abos Daugavas krastos uzsākti priekšdarbi jaunā tilta būvei. Sakarā ar to ļoti aktuāls kļuvis jautājums par Pilsētas laukuma apbūvi. Dzemē, pārlieku ietilpīgi tā projektēšana. Taču tagad ir reālas cerības, ka jau tuvākajā laikā mūsu rīcībā būs laukuma apbūves vispārējais projekts. Laukuma centrā pacelsies Valsts bibliotēkas monumentālā ēka. Labajā pusē atradīsies Republikāniskās partijas skolas nams. Laukuma ansambli papildinās vairāki dažādu resoru darbinieku dzīvojamie nami.

Tālab, ka dažu objektu celtniecību uzsāks jau šogad, radās nepieciešamība notīrīt laukumu. Šo darbu ievadīja ar kādreizējā rātsnama palieku nojaukšanu. Kā zināms, šī trīsstāvu ēka nekad nav ietilpusi arhitektūras pieminekļu skaitā. Rātsnama drupas atrodas tieši uz Leņina ielas rekonstrukcijas ass, pie pašas ieejas pilsētā no jaunā tilta puses. Drupu novākšana jau tuvojas beigamam.

Ļoti svarīgs objekts pilsētas mērogā ir rekonstruējams Komunāru laukums. Tā rekonstrukcija sāka pagājušajā gadā. Taču galvenos darbus paveiks šopavasar un vasarā. Laukumā jau izbūvētas visas pazemes komunikācijas — ūdensvads un kanalizācija, izdarīta laukuma plānošana, stāda lielus kokus, sāk J. V. Staļina pieminekļa būvi.

Šogad Rīgā ceļ daudz dzīvojamu namu. Gorkija ielā ceļ divus dzīvojamu namu kompleksus. Vienā no tiem — mašīnbūvētāju namā — jau aug pirmo stāvu sienas. Otrā jaunceltnē — 21. celtniecības tresta dzīvojamā nama būvvieta pašlaik liek pamatus.

Dzīvokļu un civilās celtniecības ministrijas lielā nama fasades plekšausies trim ielām: Leņina, Fr. Engelsa un Veidenbauma ielai. Būvdarbi jau iesākti. Arī Leona Paegles ielā iesākti liela dzīvojamā nama būvdarbi.

Daugavmalā ceļ LPSR Lauksaimniecības ministrijas projektēšanas organizāciju piecstāvu namu. Pārdaugavā šogad sāks rekonstruēt Daugavgrīvas ielu. Tur ceļ četrus piecstāvu dzīvojamus namus, mazbērnu novietnes un citas ēkas. Pilsētas otrā malā, Juglas rajonā, sāks plānvēdīgi rekonstruēt Leņina ielu.

Maskavas rajonā sāks celt ar vismodernāko iekārtu apgādātu šūšanas fabriku, kā arī dzīvojamu namu tās strādniekiem. Jāatzīmē, ka visu jauncelto namu pirmie stāvi paredzēti veikalim un sadzīves iestādēm.

1954. gadā izvērsīsies arī kultūras iestāžu celtniecība. Pirmā iesākusi savas Kultūras pils būvdarbus rūpnīca «VEF». Šogad sāks celt vēl vairākas līdzīgas ēkas. Būvēs jaunu Kultūras namu Juglas tekstilniekiem ar skatītāju zāli 800—900 cilvēkiem. Plaša patēriņa preču rūpniecības ministrijas uzņēmumu strādniekiem cels Kultūras namu Agenskalna priedēs. Līdzās klubā ēkai, kurā būs skatītāju zāle 500—600 cilvēkiem, ierīkos lielu parku ar sporta celtni kompleksu.

Paredzēta arī mašīnbūvētāju Kultūras pils celtniecība Sarkandaugavā. Bez tam, jau ierādīti zemes gabali vēl trim lielām kultūras iestādēm un sāka to projektēšana: dzelzceļnieku klubs Maskavas rajonā, Vagonu rūpnīcas strādnieku Kultūras nams 1905. gada parka rajonā un ražošanas kooperācijas darbinieku Kultūras nams, kuru paredzēts uzcelt Kipsalā. Sāka arī ziemas peldēšanas baseina projektēšanu. To cels starp «Daugavas» stadionu un 1905. gada parku.

Lielisku dāvanu tuvā nākotnē saņems mazie rīdzinieki. Šogad sāksies bērnu dzelzceļa būvdarbi Mežaparkā. Turpat uzcels arī milzu tribīnes nākamā gada Dziesmu svētkiem. Tās domātas desmit tūkstoš dziedātājiem un piecdesmit tūkstoš klausītājiem.

— Patikami ir atzīmēt, — nobeigumā pateica b. Rendels, — ka šogad beidzot sāksies plašāka apjoma celtniecība Rīgas Jūrmalā. Tur sāks būvēt divas sanatorijas. Starp Dubultiem un Jaundubultiem cels PSRS Sakaru ministrijas sanatoriju, kas varēs uzņemt 250—300 cilvēku. Otru lielu sanatoriju cels starp Avotiem un Dzintariem. Tās galvenais korpus 250 kūrviestiem pacelsies pie pašas šosejas, bet šosejas otrā pusē, piekrastes kāpās, atradīsies sporta celtnes un sporta laukumi. Šīs sanatorijas galvenā korpusa tornis būs saredzams visā Rīgas Jūrmalā. Sanatoriju uzcels, ievērojot kūrviestu celtniecības visjaunākās atziņas. Tajā būs arī peldbaseins, kurā kūrviesti varēs peldēties jebkurā gada laikā.

Jaunceljamā dzīvojamā nama būvē Gorkija ielā.

A. Sapiro uzp.

„LIELĀ MOSFILMA“

Maskavas dienvidrietumu rajonā, Leņina kalnos, ceļ padomju kinematografijas lielāko centru — studiju «Lielā Mosfilma». Lūk, ko stāsta studijas «Mosfilm» direktors b. S. Kuzņecovs par jauncelamo studiju:

— Uzdevumus, kas sprauti celtniekiem, nosaka tas, ka mūsu studija atrodas Maskavā, kur koncentrējas padomju zemes labākie jaunrades spēki. Izgatavot ne mazāk par 40 pilnmetražes krāsainu filmu gadā — tāda ir prasība, kas izvirzīta mūsu studijai. Visam tam, kas ietilpst «Lielās Mosfilmas» celtniecības plānā, jānodrošina tieši tik liels darbu apjoms.

«Lielās Mosfilmas» platība būs 600 tūkstoš kvadrātmetru. Aiz čuguna režģu sētas būs koncentrēti itih viss, kas ir nepieciešams, lai producētu ievērojamā skaitā augsti mākslinieciskās filmas. Parka vidū pacelsies filmēšanas paviljonu monumentālās ēkas, ražošanas un noliktavu telpas, divu lielaudas elektrostaciju korpusi, automatiskā telefona stacija.

Pašlaik «Giprokinopoligraf» kolektīvs beidz izstrādāt «Lielās Mosfilmas» projektu. Arhitekti un inženieri cenšas radīt padomju kinematografistiem vislabvēlīgākos apstākļus ražam jaunrades darbam. Var piemērt par piemēru kaut vai divus pirmos trīspaviljonu korpusus, kas domāti galvenajam filmēšanas darbam. Tos patlaban ceļ viens no PSRS Celtniecības ministrijas trestiem. Jau pats šo korpusu nosaukums liecina, ka iekšā no tiem atrodas trīs paviljoni: divi paviljoni ar 800 kvadrātmetru platību katrs un viens — centralais — ar 1400 kvadrātmetru platību. Abu korpusu fasades daļai pieklausies telpas aktieriem, režisoriem, operatoriem. Paviljona otrā pusē atradīsies kolektori dekorāciju iepriekšējai samontēšanai, apgaismošanas parki un citi palīgcehi. Šāds telpu izvietojums dos iespēju labāk organizēt filmēšanas tehnoloģiskos procesus. Visietilpīgāko darbu — dekorāciju būvi — veiks kolektora telpā, uz speciāla būvlaukuma. No turienes dekorācijas transportēs uz paviljoniem, kur atliks vienīgi tās samontēt.

Abus jauncelamos korpusus cokolstāvē līmenī savienos telpas masu ainu aktieriem. Tajās būs vietas līdz 500 cilvēkiem. Tur būs istabas grimēšanai, gērbtuvēs, viesistabās, kurās aktieri varēs gaidīt izsaukumu filmēšanai. Masu ainu aktieru telpām būs izolēta ieeja. Cokolstāvē gaitenī savienos tās ar visiem sešiem filmēšanas paviljoniem. Tādējādi liels masu ainu aktieru kolektīvs vienā laikā varēs piedalīties vairāku filmu uzņemšanā.

Visas «Lielās Mosfilmas» kompozīcijas centrs būs tagad pastāvošais studijas galvenais korpus ar četriem filmēšanas paviljoniem. To radikāli, pašos pamatos rekonstruēs: korpusa fasādi, kas paversta uz Vorobjovas šosejas pusi, izgrezņos uz priekšu izvirzīts portāls ar astoņām kolonnām. Tam līdzās uzcels jaunu administrācijas korpusu ar skatītāju zāli 750 cilvēkiem, restorānu un ēdnīcu.

Galvenā korpusa otrā pusē — pie Vorobjovas šosejas — atradīsies tā saucamais jaunrades korpus. Tur koncentrēsies viss filmēšanas grupu jaunrades darbs, kas būs saistīts ar sagatavošanos filmu uzņemšanai. Aktieru kolektīviem, kas gatavosies filmēšanai, būs iekārtota šajā korpusā bagātīga bibliotēka, mēģinājumu zāles, trīs nelieli filmēšanas atelji, kur notiks aktieru izmēģinājuma filmēšana un fotografēšana.

Blakus jaunrades korpusam ceļ skaņu studiju. Tās pirmā posma celtniecība jau tuvojas nobeigumam. Drīzā laikā četros ateljos sāksies filmu ieskaņošana. Pēc skaņu studijas celtniecības otrā posma pabeigšanas stāsies ierindā plašs atelju lielo orķestra ansambļu un kora priekšnesumu pieraksts, kā arī filmu montažas cehs.

Apbūves līniju noslēgs trešais filmēšanas korpus ar trim paviljoniem, kinos filmas apstrādes laboratorija un noliktavu telpas ar īpašām saldētavu kamerām vērtīgu kostīmu un zverādu uzglabāšanai.

Ceturtais filmēšanas korpus atradīsies pie Mosfilmas ielas. Tas paredzēts dabas skatu filmēšanai. Tā paviljonos ierīko grozāmus laukumus un gredzētavas — baseinus. Tur varēs notikt ziemas dabas skatu filmēšana vasarā un vasaras dabas skatu filmēšana ziemā.

«Lielās Mosfilmas» no apbūves brīvās teritorijas reljefu pielāgos dabas dekorāciju uzņemšanai.

«Lielās Mosfilmas» uzcelsšana būs nozīmīgs ieguldījums mūsu socialistiskās kultūras attīstībā un aktīvi sekmēs progresīvās padomju kinomākslas tālāku uzplaukumu.

Mākslinieciskās pašdarbības sniegumi

Attēlā pa kreisi — skats Rīgas pilsētas tēlotājas un lietiskās mākslas pašdarbības izstādē pilsētas vēstures muzejā.

Attēlā pa labi — Molotova rajona rūpniecības kombināta deju kolektīva dalībnieki mākslinieciskās pašdarbības skatē. J. Krieviņa un L. Straupes uzp.

Būvstrādnieku centrālā kluba dramatiskais kolektīvs Rīgas pilsētas mākslinieciskās pašdarbības skatē piedalījās ar Galiča un Isajeva komedijas «Jūs izsauc Taimira» iestudējumu. Attēlā: A. Avots (Baburins), R. Kažukevičs (Džužikovs), J. Kurcis (Kirpičnikovs) un S. Bauga (Griškova). V. Lavrentjeva uzp.

Dramatisko kolektīvu skate Saulkrastos

Pirms nedēļas Saulkrastos notika rajona dramatisko kolektīvu skate. Tajā piedalījās vienpadsmit ciemu klubu un kolchozu dramatiskie kolektīvi.

Visi šie kolektīvi skatē bija sagatavojuši padomju autoru lugas. Tomēr, iepazīstoties ar skates repertuāru, pārsteidz zināma vienvērdība. Trīs kolektīvi izrādīja M. Talvestes viencēlienu «Tine» (Saulkrastu kultūras nams, Krimuldas ciema zinātniski pētnieciskā saimniecība un Garkalnes ciema klubs), divi — Jāņa Vanaga viencēlienu «Āzis nav dārznieks» (Lēdurgas ciema kolchozs «Draudzība» un Gravas ciema klubs). Tas liecina, ka vēl vienmēr nav atrisināts sasāpētais jautājums par piemērotu repertuāru pašdarbības kolektīviem.

Dramatisko kolektīvu skate rādīja, ka pēdējā laikā, strauji pieaugot kolchozu materiālajai bāzei, kļuvis rostīgāka arī sabiedriskā un kultūras dzīve, plašākas kļuvušas kolchoznieku, padomju saimniecību un MTS darbinieku intereses.

Visi kolektīvi, kas piedalījās skatē (atskaitot Carnikavas klubu, kas Akademiskā teātra aktiera K. Kvēpa vadībā iestudējis A. Grigūļa komediju «Profesors iekārtojas»), repertuāru sagatavojuši pašu spēkiem, bez pieredzējušu skatuves mākslinieku palīdzības. Tā labu sniegumu rādīja Saulkrastu rajona Raiņa vārdā nosauktais kolchozs ar A. Upiša komediju — viencēlienu «Bezdievis», iegūstot skatē 1. vietu. Sprīča Pagalniņa lomas tēlotājs kolchoza agronoms Fr. Priedē par labu spēli ieguva skates komisijas Goda rakstu.

Pirmajā vietā ierindojās arī Carnikavas ciema klubs ar A. Grigūļa komedijas «Profesors iekārtojas» 1. cēlienu un rajona kultūras nams ar L. Nikulīna «Balto ēngeli». Par teicamu skatuvisku sniegumu Jukuma un Melanijas lomu tēlotājus — Sakaru

kantora darbinieku Vitāliju Narkeviču un Skultes zivju fabrikas Carnikavas nodalys strādnieci Skaidriti Leilandi apbalvoja ar Goda rakstiem. Goda rakstu saņēma arī Toma Bleksija lomas tēlotājs — Saulkrastu rajona kultūras nama direktors Elmars Zarins. Pirmo vietu ieguvējus paredzēts izvirzīt uz dramatisko kolektīvu republikānisko skati.

Labu novērtējumu saņēma arī lau saimniecības arteļa «Draudzība» dramatisks kolektīvs ar J. Vanaga viencēlienu «Āzis nav dārznieks» un — Vidrižu ciema kluba kolektīvs ar E. Zālites «Vissvarīgāko». Bez tam Goda rakstu saņēma direktora Zāvas lomas tēlotājs A. Sakses viencēlīnā «Direktors Zāva» — kolchoza «Komunars» liellopu fermas pārzinis Jānis Mālpus, deklarētāja Venta Gaile par M. Kempes dzejolu «Stāsts par Ramondu Djenu» izpildījumu un vairāki citi skates dalībnieki.

Paraleli dramatisko kolektīvu skatē notika arī lietiskās mākslas izstādē, kurā bija vairāk nekā 200 dažādu rokdarbu. Izstādes apmeklētāju uzmanību saistīja 67 gadus vecās kolchoznieces Amandas Talikas aizkari un adījumi. Jāņa Puķēna sietās sedziņas, Hildes Vēveres darinātais tautas tērps un daudzi citi lietiskās mākslas izstrādājumi.

Skates gaitā pierādījās, ka sasniegumi būtu vēl labāki, ja rajona skates komisija būtu ciešāk sadarbojusies ar ciemu skates komisijām, ja komisijas locekļi palīdzētu dramatisko pulciņu darbam regulāri, ne tikai pēdējās nedēļas pirms skates. Lielāka vērtība pievērs arī atsevišķu kolektīvu dalībnieku morālajai stājai, lai neatkārtotos tādi gadījumi, kad kolektīvs (zvejnieku arteļa «Zvejnieks» un Molotova vārdā nosaukta kolchoza dramatisks kolektīvs) nevar piedalīties skatē nedisCIPLINĒTĪBAS DĒJ.

PAR RADOŠU TIPIŠKUMA IZPRATNI

(Sakarā ar J. Granta romanu «Aiz mums Maskava»)

J. LAGANOVSKIS

Labam romanam, stāstam, dzieslai darbam jābūt tādām, ko izlasot ilgi negribas novietot plauktā, pie tā atgriežamies vēl un vēlreiz, tā atstāto iespaidu nēsājam līdz visu mūžu. No tāda darba lappusēm dvesmo preti dzīve savā daudzveidībā un sarežģītībā, interesantu notikumu un spilgtu raksturu, asu sadursmi un dziļu pārdzīvojumu bagātībā, kas viss radis izpausmi stingri pārdomātā kompozīcijā un krāsā, bagātā valodā. Rūpīga analīze arī šāda darba var atrast atsevišķus trūkumus, bet tie pazūd kopējā labajā noskaņā un kā tādēļ šiem trūkumiem ir tikai literatūrpētnieciska nozīme. Tos pie gadījuma var izmantot filoloģiskās disertācijas, lasītājiem tie netraucē priecāties vai skumt par varoņu likteņiem, sajūsmināties par pašatziņām cildenumu vai sasūst par ļaunsirdības zemiskumu, mīlēt drosmīgus cīnītājus un līdz sirds dziļumiem nīst nodevējus un glēvuļus.

Nerunāsim par klasiskajiem teļiem — par Otello vai Faustu, par «Mīrušā dvēsele» vai «Kara un mieru» varoņu galeriju: kā dzīvī pagātnes sūtņi tie let un ies līdz cilvēcei cauri gadu slēptiem, jo ir tās mūsu asinis. Galu galā nerunāsim arī par liela apjoma darbiem. Kāpēc, piemēram, tie, kas kādreiz lasījuši Alekseja Tolstoja stāstu «Čūska», nekad neizmirsīs tā varoni — Olgu Vjačeslavovnu Zotovu? Tāpēc, ka viņa vienmēr mīt un mītīs mūsu apziņā kā brīnišķīgs cilvēks, cēla sievietē, pilsoņu kara varone, un mums šķiet, reizēm pat dusmas uz autoru, ka viņš to padara par kādas jaunas intrīgas upuri. Bet tur neko nevar darīt — dzīvē tā gadās...

Un ir literatūras darbi, kuri paliek vai nu neizlasīti līdz galam, vai arī izlasīti — ātri aizmirstas, nerada atbilstīgu iespaidu, neierosina pārdomas; atmiņā vēl kādu laiku dzīvo varoņu vārdi, bet tie ir kā tukša skopa, kas neko nestāda, neko neatgādina. Palet gadi, un labākajā gadījumā saglabājas autora uzvārds un grāmatas nosaukums. To nozīme paliek tikai vēsturei kā zināma pieredze atsevišķa rakstnieka vai visas literatūras attīstībā.

Jā — laiks ir katrā darbā labākais vērtētājs. Patiesība ļoti bieži šo vērtējumu jau pašā sākumā izdara lasītājs, bet pie mums ir gadījies arī tā, ka rodas pūļotāji, kas par varēm pūlas iepēt dzīvību acīm redzami neilgā dzimšanā bērnam. Iemesli tam ir dažādi, bet galvenais — vienpusīga, tikai tematiska pieeja literāram darbam, ignorējot tā māksliniecisko pusli, aizmirstot, ka jo nozīmīgāka tema, jo labākās formas tai jābūt iemiesotai, vai arī tas, ko jau «Literatūras sapņojumos» pārmēta Beļinskis: kaut kāda nevarīga, bērnišķīga bijība pret autoriem, kas ieguvuši vārdu, piemērotot, k. tā, šī bijība pat neizriet no pārliecības, bet gan no mūļķīgas un kaltīgas pieklājības vai arī bailēm tikt nosauktam par izlēcēju. Vai savā laikā netika bargi apsūkti tie, kas iedrošinājis apgalvot, ka V. Bērce «Pirmie vienpadsmit» — vāja grāmata? Cik pūļu netika vēltis, lai to paceltu nepelnītos augstumos? Un kā ir šodien? Neatstājusi pēdas lasītāju jūtās un prātos, tā vientuļīgi pārklājas ar laika putekļiem grāmatnišķu plauktos, un pārdevēji, kas paši to nav lasījuši, velti cenšas iegulvot:

«Nopērciet šito. Brīnišķīga grāmata!» Kas lasījis, atceras: tajā tēlotājiem cilvēkiem bijušas gan platas, gan šauras pieres, gan bieži, gan plāni deguni, bet, lai to vien pateiktu, nav taču jāraksta grāmata.

Protams, ka šāda nevajadzīga cildināšana, patiesības slēpšana nodara tikai ļaunu autoram šīs cildināšanas postīšanās sekas jūtamās arī V. Bērce turpmākajos darbos, par kuriem šeit runāt nav mūsu uzdevums.

Mūsu literatūras kritikai — par godu Jāsaka, ka pēdējā laikā tā kļuvusi principiālāka, atklātāka, drosmīgāka savos spriedumos. Aiz matiem nevienam nevar ievilkēt Parnasā un tas nemaz nav vajadzīgs: kritikai ir citi uzdevumi: vērtēt, runāt atklātu valodu par to, kas attiecīgā darbā ir izdevies, kas nē. Kā tas veiksmes mums, runājot par J. Granta romanu «Aiz mums Maskava» — tas, protams, ir cits jautājums; mēs pat nepretendējam uz kaut cik izsmeļošu analīzi, gribam tikai izteikt dažas piezīmes, kas varbūt dotu lēmumu runāt tālāk citiem.

Jāni Grantu kā rakstnieku sākām pazīt no viņa īsajiem stāstiem, kas iznākuši krājumos «Mazās upes sākmūs» un «Kalu sādās aizstāvēšana», no kuriem daži kara stāsti ir ievērojami cienīgi, taču viņa aizstāvētais prozaizkār dotības īsti apstiprināja pirmās garā-

kais darbs «Vēja pusē». Kritika gan savā laikā teicās atradusi tajā vairākus nāves grēkus, un daļa patiesības tai, protams, bija, bet lasītājus darbs savaldzināja ne tikai ar savu īpatnējo koloritu, jūras čalam, smaržām un krāsām, bet arī ar virkni izdevušos tēlu. Vieni no viņiem īsti padomju cilvēki, runājot paša autora vārdiem, apzinās, ka, nolikot vēja pusē, tie nedrīkst pagurt, nedrīkst atlaisties, kamēr nav sasniegta noteikta osta, un gūst uzvaru, otri mēģina vilkt dzīvi atpakaļ un zaudē, trešie taustās kaut kur pa vidu, meklē un atrod pareizu ceļu. Tiesa, daudzus no šiem tēliem tagad vēl vairāk fedzinājās teātris pēc stāsta motīviem darinātajā uzvedumā, bet skaidrs arī tas, ka ceļu uz skatuvi tie atrada tikai tāpēc, ka dzīvoja jau ilgi pirms tam. Stāsts bija liels solis uz priekšu rakstnieka mākslinieciskajā attīstībā.

Diemžēl, to — lai arī kā gribētos apsvērt Jāni Grantu ar jaunu radošu panākumu — nevar sacīt par viņa romanu «Aiz mums Maskava». Cildināšana par latviešu tautas labāko delu un meitu varonīgajam cīņam Lielā Tēvijas kara bargajās dienās, aizstāvēt socialisma zemes galvaspilsētu, romanā nav radusi līdzvērtīgu māksliniecisku apdarinājumu. Jāsaka atklāti: bijām gaidījuši vairāk, ko darīt mums deva tiesības J. Granta kā rakstnieka līdzšinējā augšupejošā veidošanās. Tā vien šķiet, ka pie romana vēl vajadzēja pašrādāt, pārveidojot to gan kompozicionāli, gan vairāk individualizējot atsevišķus, īpaši galveno varoņu tēlus, gan ietekot vairāk fantāzijas un izdomas visā darbā. Steļgas augļi! Cik bieži neesam cildinājuši klasiskus, kuri savus sacerējumus pārrakstījuši vairākkārtīgi, pastāvīgi labojuši un papildinājuši tos, bet paši, pielikuši punktu pirmajam variantam, skrīenam uz žurnālu redakcijām un grāmatu izdevniecībām, pasniedzot to jau kā gatavu darbu. (Protams, valnīgas arī redakcijas, kas tos tādā veidā pieņem.) Romanam vai stāstam, lūgt vai poemai jābūt smaga darba un kaislīgas mīlestības auglim, — tad necentīsimies pēc iespējas

ātrāk atrasties no tā, bet kopsim un lolosim kā savas fiziskās un garīgās piepūles rezultātu līdz tam, kamēr tas būs sasniedzis pilngadību.

Patiesām: vai Grants ir visu līdz galam pārdomājis, tik būtiskā romanā pieturēdams pie patiesās notikumu gaitas? Vai viņš šai gadījumā nav vairāk chronists nekā mākslinieks? To dienu līdzalībniekiem, protams, interesanti līdz ar autoru vēlreiz izstaigāt kādreiz mītus ceļus, paciemoties pazīstamās apdzīvotās vietās, atcerēties visu tieši tā, kā tas bijis; pārējiem lasītājiem, turpretī, piemēram, romana pirmā daļa liksies nevajadzīgi stiepta, vienmuļa, garlaicīga. Vai tās vietā nevarēja izlīdzēt ar īsu ekspozīciju taj darbībā, kas sāk risināties otrajā daļā, jebšu, paliekot pie tās pašas shēmas, spilgtāk atklāt notikumus, saasināt konfliktus, atļauties vairāk rakstnieka paļāvības, jo runa taču ir par romanu, daļdarbu, nevis par attiecīga laika posma divīzijas cīņu vēsturi (pie reizes gribas izsacīt nožēlu, ka šāda vēsture vēl nav sarakstīta)? Tā vien jūt, ka autora radošo fantāziju pārāk saistījis faktiskais materiāls, tas, ko viņš personīgi pieredzējis, un viņam pietrūcis spēka vai prasmes pārveidot, papildināt šo materiālu, tipizēt to savu māksliniecisko nodomu piepildīšanai. Padomju Armijas šai gadījumā latviešu strēlnieku divīzijas cīņā patriotisms, varonība, brīvības mīlestības iespējami pilnīgākai atveidošanai.

Otrā daļa lasās ar daudz lielāku interesi nekā pirmā, tajā ir talantīgi uzrakstītas lappuses, bet arī tie autori, lai arī brīžiem mēģinājis, tomēr nav varējis iziet no savas rotas chronikālas ietvariem. Te nepārtraukti risinās kaujas, cilvēki drosmīgi dodas neskatāmos uzbrukumos, kas ļoti līdzīgi viens otram; vienli krit, citi tiek ievākti, dzīvi palikušie laužas tālāk un gūst uzvaras. Aculiecinieki teiks: tā bija. Jā, tā bija. Bet vai roma-

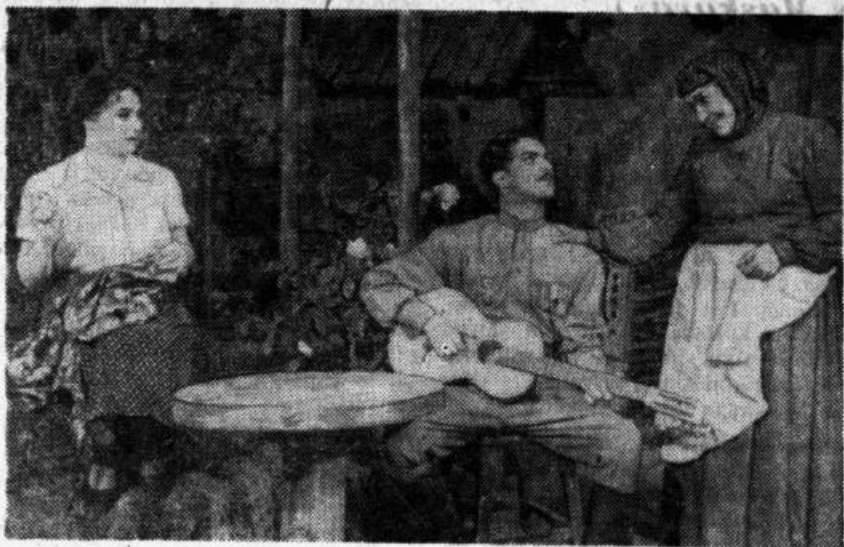
nista uzdevums šai gadījumā ir šķīti aprakstīt visas kaujas, kādas izcīnījuši viņa tēlotā karaspēka daļa? Vai viņš neizvēlas raksturīgāko, apvienojot vairākus notikumus vienā un tad pasniedzot to kā tipisku kaujas notikumu? Atbildi uz to dod — nemeklēsim tālāk — visa padomju literatūras pieredze, kaut vai tikai tie labākie darbi, kas uzrakstīti par Lielā Tēvijas kara cīņām. Pat dienasgrāmatās tā neraksta, bet katram gadījumam atrod kaut ko svaigu, īpatnēju, savdabīgu. Bet — atgādināsim vēlreiz — «Aiz mums Maskava» taču ir romāns!

Jāni Grantam ir izcilas tēlotāja dotības. To viņš spilgti apliecināja «Vēja pusē», tas izteimējās jau viņa kara stāstos: kādā no tiem sniegā no bīrušas pīlādža ogas salīdzinātas ar asins pilieniem, un šī aina gadiem ilgi saglabājas acu priekšā. Daudz skaistu dabas tēlojumu atrodam arī jaunajā romanā. Ar kādu meistarību zīmēti desmiti saules rietu un lēktu, daudzas apmākušās dienas un zvaigžņotas nakts, vēji un puteņi! Cik daudz apzīmējumu atrasts vienai un tai pašai rādībai, toņu — vienai krāsai valskai, cik svaigi brīžiem salīdzinājumi! Vai nepietiek, piemēram, izlasīt šādas rindas, lai pateiktu, ka mums ir darīšana ar mākslinieku:

«Asa sala spalgoņa mainījās ar biežiem puteņiem. Sarkanai saulei lecot, pār laukiem slīdēja iesārtas sniega strēles, sanesdamas uz ceļiem kupenas asām sniega galotnēm. Līdz pusdienai tās žilbinoši dzirkstīja zemās saules mirdzumā, tad apdzisa, pārvilkās it kā ar pelnu kārtu. Saules vieta vēl brīdī rēgojās izplūdis, tikko jauzams gaismas plankums, bet no gaisa, no sadrumšņajām debesīm, kā dejā jau laidās sausu pārsu šaltis».

Tādu vietu romanā nav mazums. Te «mākoņu aizās» p

Pirmizrādes Rīgas teatros

Krievu dramas teātri notikusi M. Baratašvili komedijas «Sparta» pirmizrāde. Attēlā: P. Karpovska (Makvala), A. Augšskaps (Kochta) un V. Vajevska (Efrosine).

Muzikālās komedijas teātris iestudējis N. Adujeva muzikālo komediju «Akulīna». Attēlā: J. Tomgorova (Liza) un J. Kušnirs (Aleksis). V. Lavrentjeva uzp.

Jaunas filmas

«Roma pulksten vienpadsmitos»

Progresīvo itāļu kinodramaturgu un režisoru Džepe de Santisu mēs jau pazīstam pēc filmas «Nav miera zem olivkokiem». Šīs dienās uz Rīgas kinoteātru ekrāniem redzēsīm citu viņa filmu — «Roma pulksten vienpadsmitos», kas uzskatāma par spožu visas progresīvās itāļu kinematogrāfijas sasniegumu.

Šīs filmas pamatā ir patiesi notikumi. 1951. gada 15. janvārī Romā, Savojas ielā 31. namā, sabruka kāpnes, aprokot zem akmeņiem vairākus simtus bezdarbnieku, kuras šurp bija atvedis avīzē ievietots sludinājums par mašīnraķstītājas vietu.

Jau pašā sākumā filmas autori risina sāpīgu kapitalistiskās sabiedrības temu — bezdarbu, attēlo vienkāršo ļaužu traģisko likteni, atklāj skatītājam mūsdienu Itālijas īstenības patieso seju.

Filmā ir ļoti daudz varoņu, bet katrs no redzētajiem tēliem iespējas atpazīt, jo scenarija autori un režisors pratuši piešķirt patstāvīgu dzīvi pat vissīkākajai lomai, izaut no cilvēku dzīves visraksturīgākos posmus un risināt personīgos pārdzīvojumus uz katastrofas fonu. Liels ir arī aktieru nopelns. L. Boze bagātnieku meitas lomā, K. Podžo kā bezdarbnieka sieva, E. Varzi kā ormaņa meita, L. Padovani kā prostitūta, D. Skala kā kalpone — visas šīs aktrises tieši filmā «Roma

pulksten vienpadsmitos» sasniegušas savas mākslas kalngalu, radījušas patiesas, individualizētas tēlus. Filmā beigu daļā darbība iejaucas policija, lai noskaidrotu, kas tad īsti ir katastrofas vaininieks. Un, kaut gan policijas ierēdnis nespēj atrast pareizo atbildi, filmas skatītājs pats labi saprot, ko gribējis pierādīt De Santiss: vainīga ir kapitalistiskā sabiedrība, kur uz vienu brīvu darba vietu pretendē divi simti bezdarbnieki.

Filmā «Roma pulksten vienpadsmitos» ir optimistiska trāģedija, tā pauž strādnieku šķiras solidaritātes un draudzības idejas, to caurauj silta lirika un itāļu tautai piemītošais humors, un, pats galvenais, ticība labākai nākotnei, bez kuras nespētu turpināt dzīvi neviens no šīs filmas varoņiem.

E. Briedis

Radoša diskusija PSRS Rakstnieku savienībā

«Pozitīvais varonis un viņa vieta mūsdienu padomju lugā» — šādam tematam veltīta radošā diskusija, kas notika PSRS Padomju rakstnieku savienībā.

Diskusijas organizētāji — dramaturģijas un kritikas komisijas ir nolēmu-

šas diskusiju uzsākt aprīļa pirmajās dienās.

Apspriešanas objekts būs jaunās lugas, kas uzvestas mūsu teātros (A. Arbuzova «Klejojumu gadis», Z. Agraņenko «Sešdesmit stundas», A. Griģuļa «Profesors iekārtojas» un citas).

Ivanovas mākslinieku tikšanās ar F. I. Salapina meitu

Viskrievijas teātra biedrības Ivanovas nodaļa noorganizēja pilsētas mākslinieku tikšanos ar lielā krievu dziedātāja Fjodora Salapina meitu — Irinu Fjodorovnu. Ar lielu interesi klātesošie noklausījās viņas stāstu par

F. I. Salapina dzīvi un mākslinieka gaitām. Savu lekciju Irina Fjodorovna ilustrēja ar diapozitīviem. Daudzi uzņēmumi stāstīja par Salapina draudziņu ar Gorkiju.

Latvijas PSR Kulturas ministrijā

Latvijas PSR Kulturas ministrijas koleģija apspriedusi Rīgas kinostudijas iesniegto kinožurnāla «Padomju Latvija» tematisko plānu šā gada otrām ceturksnim.

Plāns sastādīts, ievērojot PSKP CK septembra un marta Plenumu lēmumus, kā arī atspoguļojot mūsu republikas rūpniecības augšupeju un partijas un valdības gādību par darbaļaužu materiālo un kultūras līmeņa celšanu.

Ar 19. aprīli uz kinoteātru ekrāniem sāks izrādīt kinožurnālu ar sižetiem par pirmajiem pavasara sējas darbiem un MTS traktoristu brigāžu sadarbību ar laukropības brigādēm. Sižets ar nosaukumu «Rūpniecība — lauksaimniecība» atspoguļos Rīgas superfosfāta rūpniecības strādnieku pašizlīdzīgo darbu, lai ražotu vairāk minerālmēslojuma lauksaimniecībai. Kinostudija uzņems filmā arī Liepājas MTS mehanizatorus, kas apņēmušies apstrādāt un apsēt 1000 ha vecāņu.

Maijā kinooperatori uzņems filmā kartupeļu stādīšanu pēc kvadrātligzdu metodes kādā no Ropažu MTS zonas kolhoziem, parādis, kā republikas labākē lopkopji pielieto «zaļo konveļeru» un organizē ganāmpulka ganišanu.

Kinožurnālā «Padomju Latvija» tiks parādīta Rīgas termoelektrocenātrāles un Rēzeknes piena konservu rūpniecības celtniecības gaita. Reportāžās atspoguļos vienu dienu Rīgas gaisa ostā un koku pludināšanu Latvijas upēs.

Vairāki kinožurnāla sižeti būs veltīti kultūras un sadzīves jautājumiem. Filmā uzņems Baldones rajona I. Sudmaja vārdā nosauktā kolchoza klubu, Latvijas PSR Tautas deju kolektīvu Jāni Sudrābkalnu, sakārā ar viņa 60. dzimšanas dienu, sižetus par darbaļaužu atpūtu senatorijās un atpūtas namos, kā rīdīnīki pavada svētdienu Kultūras un atpūtas parkā, sagatavošanos dziesmu dienām un citus.

Rīgas kinostudija šā gada otrā ceturksnī uzņems 45 sižetus un sagatavos divus kinožurnālus «Pionieris».

ŠONEDĒĻ

Sodien Konservatorijas zālē Glazunova, Skrjabinu un Tapejeva daiļradei veltīts koncerts-lekcija no cikla «Kameramūzikas darbu izlase». Lektors N. Grinfelds. Koncertā piedalās J. Targonskis, P. Smilga, D. Kulikovs, E. Berzinskis, H. Brauns, L. Neringa un H. Lazdiņa. Sākums plkst. 16.

Mākslas darbinieku namā Rīgas Leņina rajona P. Jurjāna bērnu mūzikas skolas audzēkņu atskaites koncerts. Piedalās klavieru, vijoles un akordeona klases audzēkņi. Sākums plkst. 16.

Konservatorijas zālē A. Reinholdes (vijole) un Ks. Zelmenes (soprans) koncerts. Piedalās H. Brauns. Sākums plkst. 20.

6. aprīlī no Latvijas Padomju mākslinieku savienības LPMS biedru un kandidātu ekskursija uz rūpnīcu «VEF». Sapulcēšanās plkst. 11.30.

Latvijas Padomju mākslinieku savienībā tēlnieku sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 17.

8. aprīlī Latvijas Padomju mākslinieku savienībā teātra dekoratoru un noformētāju sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 19.

Mākslas darbinieku namā J. Ozoliņa dziesmu vakars (no cikla Padomju Latvijas komponisti MDN). N. Grinfelds ievadvārds. Piedalās V. Davidoņe, P. Grāvelis, A. Vanags. Valsts kora sieviešu, vīru un jauktais ansamblis. Dirģents autors. Sākums plkst. 20.

9. aprīlī Filharmonijas zālē simfoniskais koncerts. Piedalās LPSR Radio simfoniskais orķestris. Dirģents Igauņijas PSR Radio dirģents S. Počarovs. Solists A. Vederņikovs (klaviers). Sākums plkst. 20.

Mākslas darbinieku namā kameramūzikas vakars — A. Ludīns, J. Keiģis un E. Bertovska radošā darba atskaitē. Sākums plkst. 20.

10. aprīlī Filharmonijas zālē A. Vederņikova klaviervakars. Sākums plkst. 20.

Būvstrādnieku centralajā klubā, Sarkanarmijas ielā 10-a, Būvstrādnieku centralā kluba jauktā kora koncerts. Dirģents J. Brizgna. Koncertmeistars V. Bišers. Sākums plkst. 20.

J. Raiņa vārdā nosauktais literatūras muzejs eksponējis pārkārtošanas dēļ slēgts līdz 24. aprīlim.

RUDOLFS KĀRKLIŅŠ

Šā gada 1. aprīlī savas dzīves 65. gadā miris PSKP biedrs kopš 1906. gada Rudolfs Kārkliņš. Uzaudzis darba zemnieka ģimenē, viņš jau 17 gadu vecumā iestājās Komunistiskās partijas rindās.

1917. gadā, atgriezies no cara trimdas, R. Kārkliņš aktīvi iesaistījās partijas darbā — vispirms Latvijā, tad Padomju Savienībā. 1944. gadā, ieradies atbrīvotajā Padomju Latvijā, viņš strādā Latvijas KP CK aparatā, bet vēlāk par PSRS Mākslas fonda republikaniskās nodaļas direktoru, par Latvijas PSR Valsts latviešu un krievu mākslas muzeja direktora vietnieku, par kombināta «Māksla» galveno inženieri.

Būdam pieredzējis un iniciatīvas bagāts vadītājs partijas un saimnieciskās

kajā darbā, vienlīdz un atsaucīgi attieksmē pret biedriem, R. Kārkliņš iemantoja visu to cilvēku cieņu, kas viņu pazina dzīvē un darbā.

Lieliskā cilvēka un Komunistiskās partijas uzticīgā dēla — R. Kārkliņa gaiso piemiņu ilgi saglabāsim mūsu sirdīs.

J. Kalnbērziņš, V. Lācis, V. Krūmiņš, A. Pelše, E. Apinis, J. Ostrovs, K. Kauliņš, A. Voss, V. Kalpiņš, O. Strods, M. Buša, A. Zandmanis, J. Zariņš, F. Treimanis, R. Pelše, A. Kukalnis, V. Miške, J. Poliš, J. Kacēns, N. Muravjovs, R. Girgenšons, A. Lapiņš, V. Kozlins, A. Gelbergs, A. Kamberg, U. Prēdelis, K. Andrejevs, V. Ivanovs.

Ne ar pātagu, ne ar klingeri

Ja analizē notikumu attīstību Rietumeiropā pēc Berlīnes apspriedes, skaidri redz, ka ASV «lielās runas» politika uzdūrusies ļoti nopietnā pretestībā amerikāņu sabiedrībā.

Piecu simtu vadošo Rietumu buržuāzisko politiķu apspriedē Parīzē, kas nosodīja «Eiropas armijas» projektu, maršala Zuena sensacionālais paziņojums, ka viņš nepiekrīt pašreizējās franču valdības politikai, 29. marta apspriedē Londonā, kura — pēc ASV pārstāvja Stasena vārdiem — beigusies ar Vašingtonas ievērojamu piekāršanos Rietumu-Austrumu tirdzniecības paplašināšanas jautājumā, leiboristu frakcijas pieteiktā interpelācija Anglijas apakšnamā sakārā ar amerikāņu sacelto atomhisteriju — un daudzi citi objektīvi fakti liecina, ka Vašingtonas «dinamiskais kurss» tikai veicina ASV izolāciju starptautiskajā notēnē.

Bet dolara diplomati nerimstas. Kas viņiem sabiedrotie, ja runa ir par miljardieru peļņu! Ne velti amerikāņu laikraksts «Post» 2